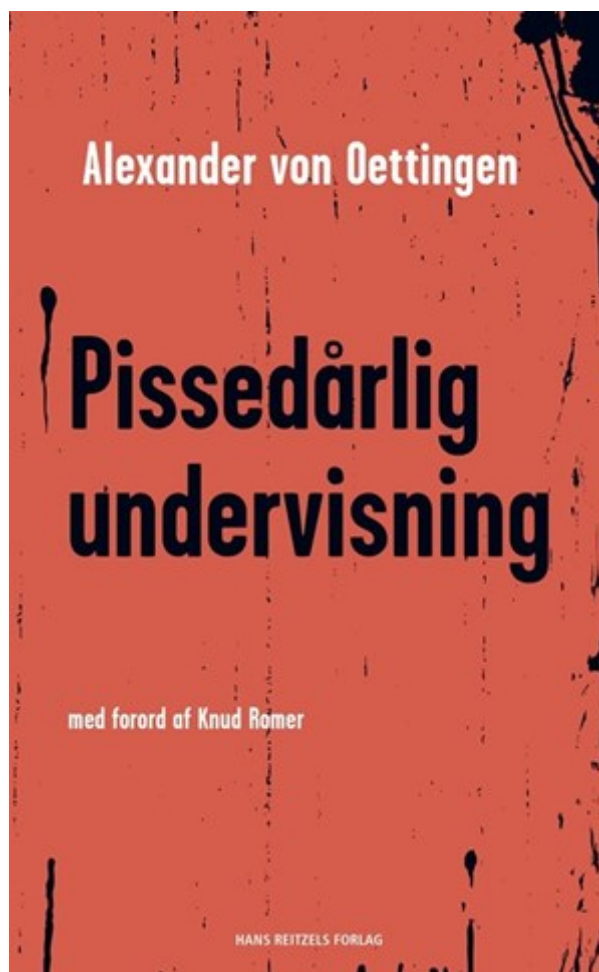

ANMELDELSE PÆDAGOGIK 5. jun. 2019 | kl. 07:16

Lad os tale om det pissetårlige

Af: *Thorkild Thejsen*

Det perfekte i skolen findes ikke, men pissetårlig undervisning findes. Lad os bryde tabuerne, så vi kan tale mindre ideologisk om skole og læreruddannelse, siger Alexander von Oettingen i en ny bog til lærere, ledere, forvaltningschefer og politikere.

Fakta

Titel

Pissetårlig undervisning

Forfatter

Alexander von Oettingen

Pris

120

Sider

102

Med forord af Knud Romer

Forlag

Hans Reitzels Forlag

Egentlig er jeg ikke ret vild med bogens titel, ligesom jeg heller ikke syntes om navnet på den kampagne om *pissedårlig undervisning*, som Alexander von Oettingen satte i gang for et års tid siden. Det var en pissedårlig måde at omtale noget vigtigt på, tænkte jeg. Men jeg overgav mig - næsten - da jeg hørte det første oplæg. For det var en forfriskende og lige ud ad landevejen-måde at pege på vigtige problemstillinger på. Og jeg overgav mig helt, da jeg hørte UC Syds kor synge om pissedårlig undervisning. Fræk skønsang med ironi, alvor og hverdagsnærver. Om den altid *fremragende* undervisning, der ikke findes. Og om pissedårlig undervisning, som tilfældigheder og virkelighedens vilkår sørger for, at alle oplever.

Nu følger von Oettingen op med en bog om de samme problemer på det seriøse og ellers alvorstunge Hans Reitzels Forlag. Den er kun på 100 sider, den er hurtigt læst, og den prøver hverken at sælge urealistiske pædagogiske drømmeidealer, politiske fatamorganaer om verdens bedste skole eller *21st Century Learning Skills*. Den prøver ikke at pådutte læseren evidensbaseret uddannelsesforskning, der leverer "viden, der virker". Den præsenterer ikke en sammenhængende teori, og den er ikke en forskningsrapport. Men den er bestemt seriøs.

Og den er - undskyld mig mit tyske - pissegod. For von Oettingen insisterer på at blive i den virkelige virkelighed, når han snakker skole og læreruddannelse. "Kunsten er ikke at formulere velmenende idealer for den gode undervisning, men at tale om det, der gør ondt og går skævt", siger han og efterlyser en realistisk debat, hvor skyggesiderne ikke tabuseres, fordi de ikke passer til de politiske uddannelsesvisioner eller til lærernes selvforståelse og ledernes udviklingsstrategier. For pissedårlig undervisning findes overalt: i klasseværelser, fagforeninger og forvaltninger, i læreruddannelse, forskning og OECD og på Christiansborg. Og vi lyver for os selv og hinanden, hvis vi ikke indser det, siger han.

Bogens styrke er, at den ikke kun formulerer en politisk kritik og ikke forsøger at sælge et uddannelsespolitisk glansbillede, men at den på én gang fokuserer på pædagogikkens paradokser og på vilkårene for undervisning og uddannelse. Al undervisning kan i udgangspunktet enten gå galt eller godt, så enhver undervisning kan ende med at blive dårlig. Og alle lærere har oplevet, at det, der virkede sidste år eller i sidste time, pludselig ikke virker mere. Vi må "tale om den *mulige* bedre undervisning - og ikke om den bedre eller fremragende undervisning", siger von Oettingen og fortæller luhmannsk om systemer, der støder sammen. På den ene side skolen og professionen med egne forestillinger og standarder. På den anden side politik, økonomi, kultur, videnskab og religion, der har forventninger om "alt det gode fra den uddannelsespolitiske himmel og filosofi": mere økonomisk konkurrencementalitet, uddannelsesparathed, kulturkanon, kompetencestandarder, religiøs dannelse, verdensborgerskab, bæredygtighed ...

Men systemerne handler ud fra egne logikker, så hvad der opfattes som god undervisning det ene sted, ser andre måske som pissedårlig undervisning. Og hvor læreren før kunne lukke døren og passe sit arbejde, må hun nu rette undervisningen ind efter tunge dagsordener, der trænger sig på udefra. "Systemtvang med utydelig mening", kalder von Oettingen det og nævner internationale

megatrends som data- og effektstyring, læringsmålstyret undervisning og digitalisering, der påstås at kunne gælde som standard for god undervisning, men som "risikerer at blive til pissetårlig undervisning på systemniveau".

Med afsæt hos den finske uddannelsesforsker Pasi Sahlberg skriver han om "Global Educational Reform Movement", Germ, der er blevet en uofficiel undervisnings- og uddannelsesdagsorden, der ikke er demokratisk vedtaget, men som trænger ind overalt - gennem Verdensbanken, kapitalfonde, styrelser og konsulenthuse. Germ er som en virus, der påvirker, hvad vi kan tænke, føle og gøre, fordi den roder kultur, politik, økonomi, videnskab og uddannelse sammen i én pærevælling. Og pissetårlig undervisning på fondsmidler er blevet big business, så stærke økonomiske kræfter står i kø for at bruge milliarder på påvirkning af skolen: Novo Nordisk investerer i naturvidenskab og teknologi for de kloge, Lego satser penge på playful learning for de mindste, og A.P. Møller Fonden køber det 21. århundredes kompetencer. "Eller hvad med et quickfix i form af et dyrt koncept som Visible Learning Plus, LP-modellen eller læringsstile?" spørger von Oettingen. Og svarer selv: Det giver pissetårlig undervisning, men det er en pissegod forretning.

Ifølge Sahlberg fremmer Germ tre elementer: 1: et *konstruktivistisk læringsparadigme*, der kobler læring fra undervisning, 2: et fokus på *effektiv læring* for alle elever: Bliv så dygtig, som du kan, og udnyt det undervisningstilbud, der er, 3: et *konkurrence- og evalueringsparadigme* med løbende evalueringer, test og feedback, der holder elever, lærere og skolen i gang. En McKinsey-direktør udtrykker det sådan: "Bare vi måler, bliver vi bedre". "Pissetårlig undervisning i metermål, men det virker", siger von Oettingen om det samme.

Med læreruddannelsen som eksempel viser han, at det heller ikke ser godt ud, når det er demokratiet og ikke kun fonde og big business, der bestemmer. Seks gange i løbet af kort tid har Folketinget ændret læreruddannelsen uden at have tålmodighed til at se, hvordan tidligere ændringer har virket. Seks nye bekendtgørelser og et hav af ministerielle hyrdebrev på kun elleve år - med ét sikkert resultat: "pissetårlige studieforhold". Det går alt for hurtigt, og der styres hovedløst efter at opnå det fremragende og perfekte.

Men i pædagogiske sammenhænge må vi acceptere, at vejen til det bedre går gennem det dårlige, og at disharmonier, paradokser og fejl altid følger med. Vi kan adressere paradokserne, men vi kan ikke opløse dem. Derfor må alle selv tage ansvar - som lærer, leder, forvaltningschef eller politiker. Pædagogik er normativ og båret af håbet og glæden ved tanken om fremtiden. "Netop derfor har vi brug for negationer - for at skærpe blikket og advare os selv mod falske profeter og ideologiske afveje", understreger Alexander von Oettingen. Ved at bryde tabuer og ved at være fælles om at sætte fokus på det negative kan vi åbne for en radikal kritik, så vi kan sætte ord på "alt det, der er svært og volder os problemer, og alt det, som vi måske ikke er så stolte af", og vi kan gøre det muligt at tale mere ærligt og mindre ideologisk om undervisning.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk